

Programmabegroting 2025

Versie: Vastgesteld door Raad

14 november 2024

Gemeentelijk duurzaamheidsprogramma

In de paragraaf duurzaamheid van de begroting zijn de 5 hoofddoelen\onderdelen vanuit de duurzaamheidsagenda weergegeven:

1. Een programmatische aanpak
2. Naar een duurzame samenleving
3. Naar een gezonde leefomgeving
4. Samenwerken aan duurzaamheid binnen de gemeentelijke organisatie
5. Samenwerking aan duurzaamheid met de samenleving

Hieronder zullen we per onderdeel ingaan op:

- langetermijndoelen (wat willen we bereiken)
- de geplande activiteiten voor 2025 (wat gaan we ervoor doen)
- monitoring (indicatoren uit de Duurzaamheidsagenda en het coalitieakkoord 2022 - 2026)

1. Een programmatische aanpak

Wat willen we bereiken?

- Via een programmatische aanpak op duurzaamheid willen we binnen Diemen de komende jaren de omslag maken van duurzame dingen doen naar dingen duurzaam doen. Daarmee willen we de langetermijndoelen duurzame samenleving en gezonde leefomgeving uit de Duurzaamheidsagenda 2020 – 2025 realiseren. In het collegeakkoord zijn op de Duurzaamheidsagenda aanvullende duurzaamheidsacties benoemd voor de periode 2022-2026.

Wat gaan we ervoor doen in 2025?

- Evaluatie duurzaamheidsagenda 2020 - 2025 en voorbereiding opstellen vervolprogramma 2026 - 2030
- Uitvoeren jaarprogramma duurzaamheid 2025 (de acties uit de paragraaf duurzaamheid van de begroting 2025) op basis van de Duurzaamheidsagenda en aanvullende acties uit het Coalitie-akkoord
- Voortzetten interne en externe communicatiecampagnes duurzaamheid
- Opname van duurzaamheid bij ontwikkeling van nieuw gemeentelijke beleid
- Voortzetten van het verstrekken van duurzaamheidsleningen en duurzaamheidssubsidies

Monitoring

Wat	Werkelijk 2022	Werkelijk 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
Aantal verstrekte duurzaamheidsleningen	17	11	25	15

2. Naar een duurzame samenleving

Met de pijler Duurzame samenleving uit de Duurzaamheidsagenda gaan we het afwentelen van problemen op andere landen en andere generaties tegen. Tot de pijler duurzame samenleving behoren de volgende drie thema's: Energie & Klimaat, Afval & Circulaire Economie, Natuur & Biodiversiteit.

2.A THEMA ENERGIE & KLIMAAT

Wat willen we bereiken?

- 2040 fossiel onafhankelijke gemeente
- 90% CO₂ reductie in 2050 (Klimaatakkoord)
- Minimaliseren emissie overige broeikasgassen
- 2030 20,8 GWh opwek zonne-energie/25 hectare zonnepanelen op grote daken
- Het tijdig realiseren van een toekomstbestendig energiesysteem om daarmee ruimtelijke, economische en klimaatdoelstellingen te faciliteren (Energievisie Noord-Holland Zuid)

Wat gaan we ervoor doen in 2025?

- Aanpak (bovenregionale) energie-infrastructuur
  - Deelname aan de provinciale taskforce energie-infrastructuur
  - Deelname aan het regionaal overleg tussen Liander en gemeenten over het Energiesysteem Actieplan (ESAP) voor Amstelland
  - Inbreng bij de actualisatie van de provinciale Energievisie en het provinciale Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat
  - Deelname aan de verkenning voor een nieuwe 380 kV hoogspanningsverbinding Diemen-Lelystad-Ens
  - Deelname aan de verkenning voor een nieuw 380 kV hoogspanningsstation van TenneT aan de oostkant van Amsterdam
  - Medewerking aan het haalbaarheidsonderzoek voor een nieuw 150 kV onderstation van Liander bij de Gooiseweg/Daalwijkdreef
- Uitvoering Regionale energie strategie (RES):
  - Voortzetting deelname stuurgroep en werkgroep RES Noord-Holland Zuid
  - Nadere uitwerking projectgebied windenergie Diemerscheg
  - Projectbesluit zon langs de snelwegen vanuit Energieroute Noord-Holland
  - Uitvoeren Actieplan zon op grote daken 2022 -2026
  - Haalbaarheidsonderzoek zon op parkeerterreinen en gevels
- Uitvoering Transitievisie Warmte
  - Start opstellen Warmteprogramma als actualisatie van de Transitievisie Warmte
  - Werving wijkmanager(s) en ondersteuning (vanuit CDOKE budget)
  - Ontwikkelen wijkgerichte aanpakken naar een aardgasvrij Diemen
  - Faciliteren en ondersteunen van buurtinitiatieven
  - Uitvoering afspraken over energie in het kader van de meerjarenafspraken met woningcorporaties
  - Deelname regionale samenwerking warmtetransitie Noord-Holland Zuid
  - Voortzetten MRA-samenwerking voor onderzoek naar de ontwikkeling van aardwarmte
  - Soortenmanagementplan (SMP)¹ voor invulling van de onderzoeksverplichting beschermde diersoorten bij isolatie van gevels en daken:
    - opstellen Soortenmanagementplan
    - aanvragen gebiedsgerichte Omgevingsvergunning Natuur bij de provincie
    - aanleg alternatieve verblijven voor vleermuizen.

¹ de Raad van State heeft uitspraak gedaan over voldoende ecologisch onderzoek bij isolatie van dak en spouwmuur van woningen. Om isolatie mogelijk te blijven maken moeten gemeenten een soortenmanagementplan opstellen en alternatieve verblijven voor vleermuizen gaan aanleggen.

- Beoordelen mogelijkheden en voorbereidingen treffen voor het opzetten van een klantvolgsysteem² voor de energietransitie
- Voorzetten bedrijventerreingerichte aanpak energietransitie
- Uitvoering Actieplan isolatie en energiebesparing koopwoningen 2023 - 2026
  - Voortzetten energie-advies woningeigenaren en VVE's via regionaal energieloket
  - Voortzetten jaarlijkse collectieve inkoopactie energiemaatregelen woningeigenaren
  - Voortzetten ondersteuning VVE's energiebesparing en opwek duurzame energie
  - Voortzetting draaggolf campagne energiebesparing Diemen centrum
  - Voortzetting keukentafelgesprekken gericht op buurtgerichte verduurzaming
  - Voortzetting uitvoerig subsidieregeling woningisolatie met focus op slecht geïsoleerde woningen
  - Voortzetting advisering en procesbegeleiding VVE's met focus op slecht geïsoleerde woongebouwen
- Uitvoering Actieplan energie-armoede
  - Voortzetting energie-advies door vrijwillige energiecoaches (n.a.v. prestatie afspraken met woningcorporaties, gestart in 2021)
  - Onderzoeken aanvullende mogelijkheden aanpak energie-armoede
- Uitvoering van het door Diemen in 2022 mede ondertekende Energiebesparingsakkoord Noord-Hollandse bedrijven 2022-2025:
  - Toezicht en handhaving energie- en klimaatregelgeving Europese Energie Efficiency Richtlijn, Besluit activiteiten leefomgeving en Besluit bouwwerken leefomgeving
  - Voortzetten energie-advies bedrijven via regionaal energieloket

Monitoring

Wat	Werkelijk 2021	Werkelijk 2022	Werkelijk 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
CO ₂ uitstoot (excl. Autowegen)	103 kton	98 kton	n.n.b.	103 kton	93 kton ³
Energiegebruik (excl. autowegen)	1.597 TJ	1.559 TJ	n.n.b.	1.450 TJ	1.440 TJ ⁴
Elektriciteit uit hernieuwbare bronnen	5,6%	8,1%	n.n.b.	9,2%	12,5% ⁴
Totaal aardgasverbruik kleinverbruikers ⁵	13.781.900 m ³	13.527.147 m ³	12.237.286 m ³	n.v.t.	12.230.000 m ³ ⁶

² Een klantvolgsysteem is een database waarin gegevens over klanten staan. In het geval van de warmtetransitie en de opgave om van het aardgas af te gaan gaat het om een database waarbij per woonadres kan worden bijgehouden : Wie contactpersonen zijn, wat openbare en aangeleverde gegevens over de huidige energiesituatie en energieprestatie zijn, welke contactmomenten er geweest zijn en welke afspraken daarbij gemaakt zijn en wat wensen, behoeften en openstaande vragen zijn. De database wordt conform de privacyregelgeving gevuld met openbare gegevens en aanvullende benodigde gegevens waar bewoners hun toestemming voor hebben gegeven. De toegang tot benodigde gegevens waarvoor inwoners toestemming hebben gegeven wordt daarbij beperkt tot alleen de medewerkers die direct betrokken zijn bij de energietransitie.

³ De monitoringsgegevens zijn afkomstig uit de klimaatmonitor van Rijkswaterstaat. Helaas lopen de gegevens achter (voor 2023 zijn de gegevens nog niet gepubliceerd) waardoor het ook niet mogelijk is hierop goed te begroten.

⁴ Zie opmerking onder 1.

⁵ Deze gegevens zijn voor het eerst opgenomen in de jaarstukken 2023 vanwege de raadsnotie voor een aardgasmonitor. Voor deze monitor wordt gebruik gemaakt van open data van Liander. Jaarlijks rapporteert Liander het gasgebruik van kleinverbruik aansluitingen, (< 40m³/uur). Zowel in woningen als in kleine bedrijven en instellingen. De weergegeven hoeveelheden zijn het standaard jaarverbruik (SJV). Dit is het gemeten gebruik, gecorrigeerd voor temperatuur en energieinhoud. In verband met de privacy van de gebruikers geeft Liander het gebruik per postcode (PC6). Het totale gebruik verkrijgen we door het gemiddelde gebruik te vermenigvuldigen met het aantal aansluitingen per postcode.

⁶ De verwachting is dat het aardgasverbruik in 2025 vrijwel gelijk blijft ten opzichte van 2024 en 2023. Dit komt omdat het energiebesparingseffect door sterk verhoogde aardgas prijzen direct na de inval in Oekraïne deels teniet is gedaan door inmiddels lagere prijzen. Daarnaast is de gebouwvoorraad sinds het laatste kwartaal van 2023 nauwelijks verder geïsoleerd ten gevolge van een uitspraak van de Raad van State over de problemen met bescherming van vleermuizen. Om isoleren weer goed mogelijk te kunnen maken is de gemeente begonnen met het opstellen van een Soortenmanagementplan.

2.B THEMA AFVAL & CIRCULAIRE ECONOMIE

Wat willen we bereiken?

- Het terugdringen van de hoeveelheid ongescheiden restafval richting de landelijke norm van 100 kg per inwoner (Afvalplan)
- Een afvalvrij dorp en een volledig circulaire economie in 2050
- Circulaire bedrijfsvoering van de gemeente Diemen; het goede voorbeeld geven (zie onderdeel 4 samenwerking op duurzaamheid binnen de gemeentelijke organisatie)
- Het stimuleren van bestaande en nieuwe bedrijven in innovatie en circulariteit en het creëren van extra werkgelegenheid

Wat gaan we ervoor doen in 2025?

- Uitvoeren Afvalplan 2020 gemeente Diemen: basisstructuur afvalinzameling behouden en het scheidingspercentage verder bevorderen
- Voortzetten communicatie en voorlichting over afvalscheiding
- Voortzetten van het op aanvraag verstrekken van containers aan huis voor de inzameling van oud papier en karton en/of plastic verpakkingen, blik en drankenkartons.
- Voortzetten gescheiden inzameling afval bij scholen
- Jaarlijkse uitdeeldag compost op gemeentewerf
- Stimuleren en faciliteren deelname aan landelijke opschoondagen (Landelijke Opschoondag en World Cleanup Day) en bewonersinitiatieven op dit gebied.
- Verminderen van zwerfafval en het verkleinen van de plastic soep in Diemen, samen met onze (jonge) inwoners
- Toezicht en handhaving regelgeving bedrijfsafval vanuit Besluit Activiteiten Leefomgeving
- Intensivering samenwerking met Rataplan
- Uitvoeren Plan van aanpak circulaire economie gemeente Diemen
- Opstellen beleidsplan/uitvoeringsprogramma circulaire economie
- Onderzoek naar instrumenten om circulariteit beter te betrekken bij projecten in de openbare ruimte
- Interne inspiratiesessies om circulariteit onder aandacht te brengen
- Voortzetten deelname aan deelregionale MRA werkgroep circulaire economie
- Aansluiting bij MRA aanpak grondstofstromen
  - Beoordeling haalbaarheid en deelname textielrace bij scholen in de AM regio (gericht op bewustwording, hergebruik en reparatie en inzameling van textiel)
  - Terugdringen gebruik wegwerpplastic en in openbare ruimte plaatsen van objecten gemaakt van moeilijk recyclebare plastics vanuit MRA convenant circulaire plastics
  - Stimuleren houtbouw vanuit MRA convenant houtbouw
  - Stimuleren circulair bouwen vanuit MRA convenant toekomstbestendige woningbouw
- Deelname aan de Week zonder Vlees
- Intensivering samenwerking met Rataplan

Monitoring

Wat	Werkelijk 2022	Werkelijk 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
Hoeveelheid restafval (kg) per inwoner per jaar	186 kg	180 kg	170 kg	180 kg

2.C THEMA NATUUR & BIODIVERSITEIT

Wat willen we bereiken?

- Versterken natuurwaarde
- Versterken ecologische verbindingen, waaronder verbinding buurtgroen en natuur
- 1000 nieuwe bomen planten in de komende 4 jaar (collegeakkoord 2022-2026)

Wat gaan we ervoor doen in 2025?

- Voortzetten inhuur ecologisch specialist voor advisering bij projecten en verbeterde omgang met beschermde soorten bij (ver)bouwen en overige werkzaamheden

- Uitvoeren van projecten uit het Uitvoeringsprogramma verbeteren Lokale Ecologische Structuur Diemen 2022 gericht op 1) in stand houden en verbeteren ecologische verbindingen en 2) kwaliteit van de Lokale Ecologische Structuur Diemen 2022 verbeteren, waaronder:
  - een verbinding onder het spoor tussen park Spoorzicht en de Oosterringdijk
  - verbeteren ecologische kwaliteit Park de Omloop en Diemerdreef.
  - verbeteren ecologische verbinding onder het spoor bij Zwanenpad
- Voortzetten van verbinden van buurtgroen met de hoofdgroenstructuur/natuur.
- Communicatie verbeterde aanpak voor omgang met beschermde soorten bij (ver)bouwen en overige werkzaamheden (waaronder opstellen soortenmanagementplan voor onder meer de isolatieopgave)
- Voortzetten aanleg en onderhoud van natuurvriendelijke oevers en verbinden van waterpartijen
- Voortzetten verhogen van belevings- en natuurwaarde bij groot onderhoud van perken en borders
- Voortzetten grasmaaien met oog voor ecologie
- Voortzetten waar mogelijk bomen aanplanten conform de doelstelling uit het Coalitie-akkoord
- Stimuleringsactie planten bomen bij particulieren
- Voortzetten voorlichting problemen plaagdieren en waterkwaliteit door voedsel in de openbare ruimte. Hiervoor is een extra fte plaagdierbeheersing gevraagd

Monitoring

Wat	Werkelijk 2018	Werkelijk 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
Hoeveelheid bomen in de openbare ruimte	10.774 ⁷	12.568 ⁸	12.500 ⁹	14.274 ¹⁰

⁷ Bron: Update Groenplan 2018.

⁸ Eind 2023 is gestart met een nieuw beheersysteem en een inspectie van alle bomen in Diemen. In 2023 was ook de inspectie van Diemen Zuid afgerond en waren de aantallen ingevoerd in het nieuwe beheersysteem. Het aantal bomen dat bij 'werkelijk 2023' staat, was dus een optelling van de nieuwe gegevens voor Diemen Zuid en de aantallen uit het oude beheersysteem voor de rest van de gemeente.

⁹ De begroting op 12.500 bomen eind 2024 was op basis van de stand van zaken van het oude bomenbestand in augustus 2023. Dit was nog voorafgaand aan het in gebruik nemen van het nieuwe beheersysteem en de start van de inspectie van alle bomen in Diemen.

¹⁰ Het werkelijke aantal bomen in het nieuwe bomenbestand in augustus 2024 bedraagt: 13.774. De inspectie van Diemen Zuid en Centrum is afgerond en de aantallen zijn ingevoerd in het nieuwe beheersysteem. Dit aantal is dus gebaseerd op een optelling van de nieuwe gegevens voor Diemen Zuid, Centrum en de aantallen uit het oude beheersysteem voor de rest van de gemeente. In 2025 verwachten we rond de 500 bomen bij te planten. Daarmee komt de begroting van het aantal bomen eind 2025 dus uit op $13.774 + 500 = 14.274$

3. Naar een gezonde leefomgeving

Met de pijler Gezonde leefomgeving uit de Duurzaamheidsagenda pakken we de problemen in de leefomgeving aan waar we hier en nu last van hebben. Tot de pijler gezonde leefomgeving behoren de volgende drie thema's: Klimaatadaptatie, Luchtkwaliteit & Geluid en Schone Mobiliteit.

3.A THEMA KLIMAATADAPTATIE

Wat willen we bereiken?

- Voorbereid zijn op opwarming gebouwde omgeving (hittestress), Intensere regenbuien en langere periodes van droogte

Wat gaan we ervoor doen in 2025?

- Uitvoeren Programma Klimaatadaptatie 2024-2028
- Klimaatadaptief inrichten Scheepskwartier en Vlinderbuurt, waarbij de resultaten worden gemonitord ter lering voor toekomstige projecten
- Klimaatadaptief inrichten Oosterringdijk bij reconstructie
- Voortzetten operatie Steenbreek gericht op het stimuleren van ontstenen en vergroenen van privéterreinen
- Voortzetten gesprek met scholen over vergroenen van hun schoolpleinen

Monitoring

Wat	Werkelijk 2022	Werkelijk 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
Aantal buurten (van in totaal 35) die volledig aan de Diemense normen voor wateroverlast voldoen	3	4	5	8
Aantal buurten (van in totaal 35) die volledig volgens het beleid tegen droogte zijn ingericht	3	4	5	9

3.B) THEMA LUCHTKWALITEIT & GELUID

Wat willen we bereiken?

- Een gezonde leefomgeving met een schone luchtkwaliteit en lage geluidbelasting

Wat gaan we ervoor doen in 2025?

- Voortzetten deelname in de Bestuurlijke Regie Schiphol over de inpassing van luchtvaart en de luchthaven Schiphol in de regio
- Voortzetten inbreng en toetsing van eisen luchtkwaliteit en geluid bij ruimtelijke en verkeerskundige plannen en projecten
- Actualiseren verkeersmodel voor de voortzetting van het maken van geluidberekeningen voor bestaande situaties en nieuwe ontwikkelingen
- Uitvoeren acties uit Actieplan geluid 2024-2028
- Uitvoeren acties uit decentraal uitvoeringsplan Schone Lucht Akkoord
- Voortzetten bewustwordingscampagne nadelen stoken en beperken overlast
- Start onderzoek naar milieuzones voor auto- en vrachtverkeer en daarbij opnieuw beoordelen mogelijkheden milieuzones brom en snorfietsen
- Voortzetten lobby verlagen maximumsnelheid rijkswegen
- Voortzetten jaarlijkse meting luchtkwaliteit in samenwerking met de GGD (in 2021 gestart)
- Volgen meetprogramma geluid van Rijkswaterstaat voor het onderdeel scheepvaart op de vaarwegen van Rijkswaterstaat

Monitoring

Wat	Wanneer
meting luchtkwaliteit	jaarlijks (ingaaande 2021)
5 jaarlijks opstellen geluidbelastingskaarten	Geluidbelastingskaart is in 2022 geactualiseerd; volgende actualisatie volgt in 2026

3.C) THEMA SCHONE MOBILITEIT

Wat willen we bereiken?

- Uitstootvrij regionaal OV-systeem in 2030
- Overige regionale mobiliteitssystemen uitstootvrij in 2050
- Aantrekkelijke fiets- en wandelroutes

Wat willen we gaan doen in 2025?

- Proactief bijplaatsen laadpalen voor auto's in Diemen (conform Beleidsnotitie opladen elektrische voertuigen en de laadkaart met vooraf uitgezochte geschikte locaties). We onderzoeken de haalbaarheid van drie snellaadpalen in Diemen.
- Uitbreiden aantal zero emissie bussen door GVB/Vervoerregio. Op dit moment is de helft van de bussen in de VRA emissievrij. Dit wil men door extra te investeren verhogen tot 95% in 2025
- Verbeteren zwakke schakels in het (regionaal) fietsnetwerk: verbreden brugdek Diemberg en onderzoek naar een verkeersveiliger oversteek van de Weteringweg.
- Hanteren parkeernormen en aanleg voldoende fietsparkeerplaatsen conform Parkeernormennota
- Voortzetten regionale samenwerking Green Deal zero Emission stadslogistiek en Green Deal fiets in samenwerking met de Vervoerregio Amsterdam
- Deelname aan Regionaal Mobiliteitsprogramma (onderdeel nationaal Klimaatakkoord) via de Vervoerregio Amsterdam. De doelen uit het Regionaal Mobiliteitsprogramma zijn geborgd in bestaande beleidstrajecten binnen de Vervoerregio Amsterdam. Diemen neemt hieraan deel
- Uitbreiden en monitoren van het aanbod van elektrische deelmobiliteit (o.a. auto's, deelbakfietsen en scooters)

Monitoring

Wat	Werkelijk 2022	Werkelijk 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
Aantal laadpalen	89 laadpalen	112 laadpalen	145 laadpalen	160 laadpalen
(Aantal laadpunten)	176 laadpunten	223 laadpunten	290 laadpunten	320 laadpunten

4. Samenwerken aan duurzaamheid binnen de gemeentelijke organisatie

Wat willen we bereiken?

- Duurzaam/maatschappelijk verantwoord inkopen
- Duurzaamheid in de bedrijfsvoering: gemeentelijke gebouwen, terreinen en voertuigen
- Duurzaam ontwikkelen van de openbare ruimte
- Duurzaam beheren van de openbare ruimte
- 2030 klimaatneutrale gemeentelijke organisatie
- Doelstellingen circulair inkopen:
  - 2022 >10%;
  - 2025 >50%;
  - indien haalbaar 100% in 2030.

Wat gaan we ervoor doen in 2025?

- Voortzetten begeleiding Maatschappelijk Verantwoord Inkopen (MVI) door MVI- regisseur
- Opstellen jaarplan MVI 2025 mede op basis van Inkoopjaarplan 2025
- Aansluiting bij relevante regionale inkooppakketten vanuit MRA programma Circulaire Economie
- Uitvoering gemeentelijke Meerjarenonderhoudsplannen gericht op energiebesparing, opwek van duurzame energie en aardgasloze gemeentelijke gebouwen (zie paragraaf onderhoud kapitaalgoederen - gebouwen Diemen)
- Voortzetten gescheiden afvalinzameling gemeentelijke organisatie
- Voortzetten inkoop duurzame elektriciteit en CO₂ gecompenseerd gas
- Advies duurzaamheid (energie, circulair, natuurinclusief en klimaatadaptief) bij alle relevante ruimtelijke (her)ontwikkeling
- Advies natuur, milieu (geluid, lucht, veiligheid, bodem) en verkeer/mobiliteit waar van toepassing bij ruimtelijke (her)ontwikkelingen
- Alleen inkopen van gecertificeerd duurzaam hout en papier
- Toepassen energiezuinige led verlichting bij vervanging lichtmasten en armaturen
- Voortzetten beheer openbare ruimte zonder chemische bestrijdingsmiddelen

Monitoring

Wat	Werkelijk 2022	Werkelijk 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
Energieverbruik gemeentelijke organisatie (Elektriciteit (KWh) en gas (m3)) ¹¹	3.320.000 KWh 230.000 m ³	2.397.303 kWh 217.968 m ³	3.400.000 kWh 225.000 m ³	2.750.000 kWh 204.000 m ³
Opgewekte duurzame energie gemeentelijke organisatie ¹²	185.000 kWh	231.870 kWh	340.000 kWh	360.000 kWh ³
% Led openbare verlichting ¹³	30%	38%	40%	50%

¹¹ De gemeente neemt elektriciteit af met certificaten van in Nederland opgewekte duurzame elektriciteit en aardgas met CO₂ compensatie. Bij de transitie naar aardgasvrije verwarmingstechnieken neemt het gebruik van (duurzaam opgewekte) elektriciteit toe en het gebruik van gas af.

¹² De begrote hoeveelheid opgewekte duurzame energie voor de gemeentelijke organisatie betreft de opwek op gebouwen die van de gemeente zijn én door de gemeente gebruikt worden. Waar mogelijk plaatst de gemeente echter ook in samenspraak met de huurders/gebruikers zonnepanelen op gebouwen die wel van de gemeente zijn maar die niet door de gemeentelijke organisatie gebruikt worden, zoals 't Kruidvat, het Noorderlicht en de Omval.

¹³ Toelichting %Led openbare verlichting: Vervanging van de resterende spaarlampen door LED verlichting is onderdeel van groot onderhoud.

5. Samenwerken aan duurzaamheid met de samenleving

Wat willen we bereiken?

- In samenwerking met de samenleving de omslag maken van duurzame dingen doen naar dingen duurzaam doen om zo de langetermijndoelen van een duurzame samenleving en gezonde leefomgeving uit de Duurzaamheidsagenda 2020 – 2025 en het Coalitieakkoord 2022-2026 te realiseren
- Versterken en uitbouwen Daarom Duurzaam Diemen community tot hét duurzaamheidsplatform binnen Diemen
- Sluiten van Diempacten (duurzaamheidspacten) met doelgroepen (bedrijventerreinen, winkelcentra, zorginstellingen, scholen, sportverenigingen, etc.)

Wat gaan we ervoor doen in 2025?

- Voortzetten van het natuur- en milieu-educatie aanbod voor scholen via de AM regio en Natuurwijs
- Ondersteuning bij het uitbouwen van Daarom Duurzaam Diemen
- Voortzetten in 2021 gestarte programma met energievoaches
- Uitvoering afspraken over duurzaamheid in de meerjarenafspraken met de woningcorporaties
- Jaarlijkse adviesvraag duurzaamheid aan kinderraad: initiatief dat kinderraad wil oppakken en/of initiatief voor gemeentelijke duurzaamheidsprogramma
- Ondersteuning inwonerinitiatieven duurzaamheid
- Stimuleren ambassadeurschap duurzaamheid
- Deelname onderzoek en doorontwikkeling Powersavergame(n.a.v. raadsmotie)¹⁴

Monitoring

Wat	Werkelijk 2022	Werkelijk 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
Verstrekte subsidies	1	2	3	3

¹⁴ De gemeente Diemen heeft begin 2020 megedaan met een wetenschappelijk onderzoek vanuit de Universiteit Utrecht naar de effectiviteit van een spel (Power Saver Game) met energiebesparing tot doel. Op 2 juli 2020 nam de gemeenteraad de motie powersavergame Diemen aan waarin het college werd verzocht de mogelijkheid te onderzoeken om het energiebesparingsspel een jaarlijks terugkerend evenement te maken. De ontwikkelaar werkt momenteel nog aan een nieuwe versie van de game. Naar aanleiding van de motie heeft de gemeente Diemen het voornemen uitgesproken om aan een vervolgonderzoek mee te doen zodra een nieuwe versie beschikbaar is.

Kostenraming

De gemeentelijke kosten voor de uitvoering van het jaarprogramma duurzaamheid over 2025 beramen we op € 719.000. Dit kan worden gefinancierd vanuit het bestaande structurele budget voor duurzaamheid.

Voor de benodigde capaciteitsversterking op de energietransitie zetten we de gelabelde specifieke uitkering capaciteit decentrale overheden voor klimaat en energiebeleid (CDOKE) in. In 2025 gaat het om € 680.000. Voor het opstellen van een soortenmanagementplan¹⁵ heeft de gemeente Diemen de maximale bijdrage van € 116.000 vanuit de SPUK SMP bij de provincie aangevraagd. Omdat dit de kosten niet volledig dekt, is hiervoor aanvullend € 67.000 uit het gemeentelijke duurzaamheidsbudget begroot.

De aanpak energiearmoede kunnen we tot en met 2025 voortzetten vanuit een door het Rijk toegekende derde specifieke uitkering energiearmoede (SPUK EA). Ook kunnen we een deel van het Actieplan energiebesparing en koopwoningen 2023 -2026 financieren vanuit in 2023 (looptijd tot en met 2026) ontvangen en in 2024 (looptijd tot en met 2027) aan te vragen specifieke uitkering vanuit het Nationale IsolatieProgramma (SPUK NIP).

Duurzaamheid is een dynamisch terrein met vele lokale, regionale en (inter)nationale ontwikkelingen. Nieuwe (gelabelde) Rijksuitkeringen, extra investeringen en (lokale) ontwikkelingen die effect hebben op de gemaakte begroting voor duurzaamheid zullen via kwartaalbrieven worden voorgelegd aan de gemeenteraad.

Via deze link is het overzicht van de kostenraming ook digitaal te bekijken.

---

¹⁵ Zie Programma Leefomgeving en Klimaat => Nieuwe ontwikkelingen => Programma duurzaamheid

onderdeel		actie	gemeente budget	CDOKE & SPUKS
1) PROGRAMMA		10% overhead inzet CDOKE gelden uitgaven communicatie communicatieadviseur duurzaamheid TOTAAL	€ 5.000 € 5.000	€ 68.000 € 85.000 € 153.000
2) DUURZAME SAMENLEVING	2.a) Energie& Klimaat	(boven)regionale energie-infrastructuur: deelname aan (boven)regionale overleggen en inbreng bij programma's	n.v.t.	
		Regionale Energiestrategie (RES): projecten en onderzoek grootschalige opwek duurzame energie vanuit RES	€ 50.000	
		inhuur ondersteuning projecten duurzame energie (o.a. zon op grote daken)	€ 60.000	
		Transitievisie Warmte (TvW): warmteregisseur (uit CDOKE; begroot budget naar beleidsadviseur circulaire economie)	-€ 70.000	€ 70.000
		inwonersinitiatieven, wijkgerichte aanpak van het gas af	€ 52.000	
		klantvolgsysteem warmtetransitie	€ 20.000	
		Soortenmanagementplan (omgaan met beschermde soorten bij isolatie)	€ 67.000	SPUK SMP
		gebiedsmanager(s), ondersteuning wijkgerichte aanpak		€ 357.000
		actieplan energiebesparing en isolatie koopwoningen 2023-2026: inhuur ondersteuning warmteregisseur (o.a. uitvoering isolatieplan)	€ 60.000	€ 100.000
		energieloket en helpdesk voor woningeigenaren en VVE's	€ 12.000	
	uitvoering actieplan energiebesparing en isolatie bestaande woningen	€ 54.000		
	budget regeling isolatiemaatregelen en aanpak slecht geïsoleerde woningen		SPUK NIP	
	actieplan energiearmoede t/m 2025: inhuur aanpak energiearmoede	€ 70.000		
	energiearmoede maatregelen		SPUK EA	
	energiebesparingsakkoord Noord-Hollandse bedrijven 2022-2025: toezicht en handhaving energieregelgeving door Omgevingsdienst	budget OD		
energieloket en helpdesk bedrijven	€ 6.000			
	TOTAAL	€ 381.000	€ 527.000	
	2.b) Afval& Circulaire economie	Circulaire Economie: beleidsadviseur circulaire economie (75.000 CDOKE rest via afvalstoffenheffing)	€ 70.000	
budget uitvoering actieplan circulaire economie		€ 30.000		
huishoudelijk afval en zwerfafval: uitvoeren afvalplan 2020 (vanuit afvalstoffenheffing)		n.v.t.		
uitvoeren maatregelen zwerfafval		n.v.t.		
	2.c) Natuur& Biodiversiteit	bedrijfsafval: Toezicht en handhaving afvalregelgeving bedrijven door gemeente en Omgevingsdienst	n.v.t.	
		TOTAAL	€ 100.000	
3) GEZONDE LEEFOMGEVING		3.a) Klimaatadaptatie		
		wijkgerichte aanpak maatregelen klimaatadaptatie	€ 20.000	
		aanleg, beheer en onderhoud riolering (o.a. vanuit rioolheffing)	n.v.t.	
		TOTAAL	€ 20.000	
	3.b) Luchtkwaliteit Geluid	luchtkwaliteit: jaarlijkse luchtmeting GGD (milieubudget)	n.v.t.	
		geluid: uitvoering lokaal actieplan schone luchtakkoord (milieubudget)	n.v.t.	
		5 jaarlijks: actualisatie geluidniveaukaart en actieplan geluid (milieubudget)	n.v.t.	
		TOTAAL	0	
	3.c) Schone Mobiliteit	plaatsing laadpalen (vraaggestuurd)	€ 3.000	
		TOTAAL	€ 3.000	
4) SAMENWERKING INTERN		inhuur adviseur MVI (niet uit duurzaamheidsbudget)	n.v.t.	
		TOTAAL	0	
5) SAMENWERKING EXTERN		subsidie Daarom Duurzaam Diemen	€ 37.000	
		energiecoaches	€ 60.000	
		powersavergame	€ 8.000	
		overige subsidies voor ondermeer Duurzaamheidspacten (reservering per jaar)	€ 20.000	
		TOTAAL	€ 125.000	
		TOTAAL	€ 719.000	€ 680.000

Risico's en weerstandsvermogen

Toelichting

Sinds 1 januari 2004 verplicht het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) provincies en gemeenten tot het maken van een paragraaf weerstandsvermogen in de programmabegroting en de jaarrekening. Deze paragraaf moet ten minste bevatten:

- een inventarisatie van de weerstandscapaciteit;
- het beleid omtrent de weerstandscapaciteit en de risico's;
- een inventarisatie van de risico's.

Conform het BBV, artikel 11 lid 2, moeten wij vanaf 1 januari 2016 ook de volgende zes kengetallen verplicht opnemen in paragraaf weerstandsvermogen van de programmabegroting:

1. netto schuldquote;
2. netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen;
3. solvabiliteitsratio;
4. grondexploitatie;
5. structurele exploitatieruimte;
6. belastingcapaciteit.

In het kader van financieel toezicht zijn nog geen landelijke normen beschikbaar. Dit is de aanleiding waarom de toezichthouder vooralsnog geen gebruik maakt van deze normen om te bepalen hoe wij presteren op de betreffende onderdelen. Mocht er alsnog een landelijke normering komen, dan zal de toezichthouder zich daarbij aansluiten.

Beleid omtrent weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen geeft aan in hoeverre de gemeente financiële tegenvallers kan opvangen zonder dat het bestaande beleid moet worden gewijzigd. Het geeft inzicht in de robuustheid van de financiële positie van de gemeente.

Bij het weerstandsvermogen wordt onderscheid gemaakt in structureel en incidenteel weerstandsvermogen.

Inschatting risico's

Voor een goede bedrijfsvoering moeten we weten welke risico's (en kansen) wij hebben en hoe wij deze risico's kunnen beheersen. Ter bepaling van het benodigde weerstandsvermogen hebben we inzicht in het risicoprofiel nodig.

We hebben de risico's geïnterviewd en onderzocht welke beheersmaatregelen zijn genomen of alsnog genomen moeten worden.

Ook bij de inventarisatie van de risico's maken we onderscheid in structurele en incidentele risico's. Daarbij wordt aangegeven wat het (maximaal) verwachte risicobedrag is en maakt het team een inschatting over de kans van voordoen. We houden daarbij onderstaande inschattingspercentages aan.